

บทความเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของไทย

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนอ่านเรื่องต่อไปนี้ จากนั้นแสดงความคิดเห็น

“ท่านเวะห์โตะเกือปะ” พระภิกษุผู้เป็นที่พึ่ง “ไทยพุทธ-ไทยมุสลิม”

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดินแดนอันได้ชื่อว่าเป็นดั่งสังคมพหุวัฒนธรรม อันเป็นพื้นที่ซึ่งมีการอยู่ร่วมกันของผู้คนต่างศาสนาและต่างวัฒนธรรม อันมีหลักฐานเชิงสัญลักษณ์ปรากฏให้เห็นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นศาสนสถานหรือชุมชนบางหมู่บ้านที่ชาวพุทธและมุสลิมยังคงพึ่งพาอาศัยกันดุจพี่น้อง ตั้งแต่ครั้งบรรพกาลจวบจนปัจจุบัน เฉกเช่นเรื่องราวของพระเรวัตร รัสโธ อายุ ๕0 ปี หรือที่ชาวบ้านไทยพุทธ-มุสลิม เรียกกันติดปากว่า “ท่านเวะห์”

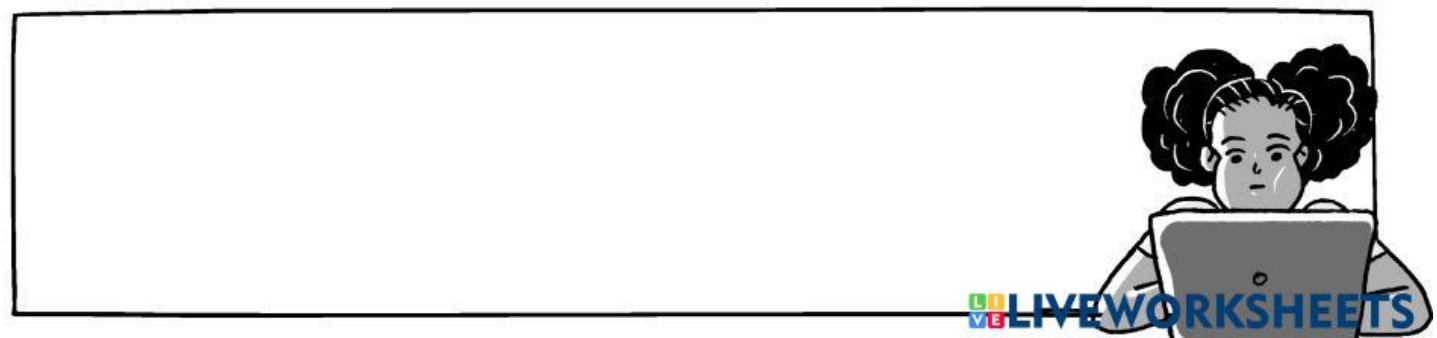
แม้จะเป็นคนที่มีรากฐานครอบครัวเป็นชาวมุสลิม ก่อนจะเข้าสู่เส้นทางพุทธศาสนา แต่บัดนี้ท่านเวะห์ ยังคงมีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องมุสลิมมาตลอด โดยไม่ได้รับเพียงกนิมนต์ของญาติโยมชาวพุทธเท่านั้น แต่งานบุญ งานแต่ง งานขึ้นบ้านใหม่ รวมไปถึงพิธีศพของชาวมุสลิม งานมัสยิด ท่านเวะห์ก็เดินทางไปร่วมงานด้วยตามปกติ ซึ่งถือว่าเป็นพระรูปเดียวที่ไปร่วมงานทั้งของชาวพุทธและชาวมุสลิม ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

ทุกแห่งหนไม่ว่าจะเป็นพื้นที่สีแดงหรือสีอะไรก็ตาม เมื่อมีงานบุญทั้งของพุทธและอิสลามจะพบเห็น “ท่านเวะห์” เพราะท่านคิดอยู่เสมอว่า ศาสนาใดก็มีเป้าประสงค์เดียวกัน นั่นคือ การช่วยให้ทุกคนพ้นจากบ่วงแห่งความทุกข์ จนทุกวันนี้ชาวบ้านทั้งไทยพุทธและมุสลิม ไม่มีใครที่ไม่เคยได้ยินชื่อของภิกษุสงฆ์ที่เรียกขานกันติดปากว่า ท่านเวะห์โตะเกือปะ หรือท่านเวะห์อาจารย์ขุนหวาน ซึ่งมีที่มาจากบุคคลิกเมื่อครั้งเป็นฆราวาสที่ชอบพกขวานขนาดเล็ก หรือที่ชาวปักษ์ใต้เรียกกันว่าลูกขวานติดตัวไปไหนมาไหนตลอดเวลาอันเอง

เมื่อถามที่มาของชื่อที่ว่า “ท่านเวะห์โตะเกือปะ” ซึ่งเป็นภาษายาวี พระเรวัตรอธิบายให้ฟังว่า ท่านเวะห์นั้นเป็นชื่อทางสงฆ์ที่ชาวพุทธเรียก ส่วนโตะ เป็นคำเรียกของคนมุสลิมในพื้นที่ ซึ่งมีความหมายว่า ครู ในขณะที่ คำว่าเกือปะ แปลว่า ขวาน ดังนั้นจึงกลายเป็นชื่อที่เขาเรียกกันติดปากในหมู่คนพุทธและคนมลายูในชายแดนได้ว่า ท่านเวะห์โตะเกือปะ พระเรวัตร รัสโธ เล่า

ท่านเวะห์ย้ำว่า ปัจจุบันเราแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ไม่ได้แก้ที่ต้นเหตุ ทุกวันนี้ความสามัคคีค่อยๆ เรียวเล็กลง เพราะเราไม่แก้ที่ต้นเหตุ นอกจากนี้ควรปลูกฝังให้เด็กมีศาสนา มีคุณธรรม รวมถึงแก้ปัญหาการศึกษาให้ชาวบ้าน ปัญหาชายแดนภาคใต้ ต้องแก้ในระดับราก ต้องแก้ไขโดยคนในพื้นที่ หลักใหญ่ๆ อยู่ที่ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ซึ่งรู้จักคนในหมู่บ้าน มีความรู้ มีความคิดที่จะแก้ไขได้ แต่ที่ผ่านมา ไม่มีโอกาส จึงวุ่นวาย หวาดระแวงไปทั่ว ที่สำคัญการแก้ปัญหา ต้องแก้ให้ตรงประเด็น เริ่มจากต้นเหตุ โดยให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วม ถ้ามีโอกาสก็ช่วยกันออกความเห็น ช่วยกันชี้แนะ เพราะทุกคนทุกศาสนามีสิทธิเท่าเทียมกัน

ความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันหรือไม่ เพราะเหตุใด

บทความเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของไทย

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนอ่านเรื่องต่อไปนี้ จากนั้นแสดงความคิดเห็น

อัมพร : ผ้าทอกำลังจะหายไปจากประเทศไทย

ผ้าทอมือของไทยหลายประเภทที่กำลังเสี่ยงชีวิตที่จะดับสิ้นไปในช่วงทศวรรษนี้ เนื่องจากความต้องการใช้สอยที่น้อยลงไปอย่างน่าใจหาย และค่าแรงการผลิตที่สูงมากขึ้น จนทำให้ราคาต้นทุนของผ้าทอสูงมากจนเกือบเท่าสินค้าแบรนด์เนม ทำให้ต้องขายในราคาสูงตามต้นทุนและเนื่องจากตลาดที่แคบ ขายได้ช้า ทำให้ไม่คุ้มกับเวลาที่ลงทุนไป สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยให้ผู้ผลิตหรือชาวบ้านที่ทำผ้าทอมือของไทยกำลังตายทั้งเป็น

"ผ้าอัมพร" หรือภาษาพื้นเมือง จะเรียกว่า "ผ้าจองกรา" เพราะเป็นผ้าที่กำลังใกล้จะสูญหายไปจากประเทศไทยแล้ว แม้แต่คนสุรินทร์เจ้าของวัฒนธรรมผ้าทอชนิดนี้เอง ที่เป็นรุ่นเด็กๆ ปัจจุบันก็แทบไม่รู้จัก คนไทยทั้งประเทศก็รู้จักน้อยมาก และคนที่ยังใช้ผ้านี้ก็ยังน้อยลงไปอีก

ผ้าอัมพรนั้น เป็นผ้าทอพื้นเมืองของชาวไทยเชื้อสายเขมรในแถบอีสานใต้ อันได้แก่ จังหวัดสุรินทร์เป็นหลัก และมีแผ่ไปทางศรีสะเกษและบุรีรัมย์บ้างเล็กน้อย ถือเป็นแหล่งสุดท้ายแต่เพียงแหล่งเดียวแล้วของประเทศไทยที่ยังมีการทอผ้าชนิดนี้อยู่ เพราะเป็นผ้าที่ทอยากมาก นั่นคือการมัดหมี่สองทาง (dubleikat) โดยมีการมัดย้อมทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน ซึ่งแตกต่างจากผ้ามัดหมี่ทั่วไป ทั้งของภาคอีสานด้วยกันและของประเทศไทยอีกด้วยที่ส่วนใหญ่เป็นมัดหมี่เฉพาะเส้นพุ่ง

ผ้ามัดหมี่ที่มีลวดลายแปลกตาต่าง ๆ ที่เราเห็นกันนั้น เจ้าลวดลายทั้งหลายทั้งปวงล้วนเกิดจากการเอาเส้นไหมที่จะทอไปขึงบนเสาหลักสองเสาที่ปักตั้งไว้ให้มีความห่างกันเท่า ๆ กับระยะของหน้าผ้าและดั่งเบรียะเลย การขึงนั้นก็เอาเส้นไหมที่เป็นเส้นพุ่งทั้งหมดที่จะทอมาขึงจนรอบๆ

"หลักคันหมี่" อย่างเป็นระเบียบจากต่ำขึ้นสูง โดยระวังไม่ให้เส้นไหมเรียงตัวทับซ้อนกันจนหมด เส้นไหมเส้นพุ่ง จากนั้นก็ค่อย ๆ จับแยกเส้นไหมที่เรียงตัวกันอยู่บนหลักคันหมี่นั้นออกเป็นกลุ่มไหมเล็กๆ กลุ่มละ 5-10-15 เส้น ตามความละเอียดมากน้อย แล้วมัดด้วยเชือกฟางพลาสติกให้เป็นลวดลายตามความคิดฝันของตนเองจนหมดเส้นไหมบนหลักคันหมี่นั้น ลักษณะพิเศษของผ้าอัมพรคือ จะปรากฏลวดลายที่ทอเป็นลายตารางสี่เหลี่ยมเล็กๆ และมีการมัดย้อมเส้นไหมให้เป็นจุดประสีชาวลอยเด่นขึ้นจากสีพื้น คล้ายเครื่องหมายกากบาท หรือเครื่องหมายบวก ในตารางสี่เหลี่ยมเล็กๆ กระจายทั่วผืนผ้า เจ้าลายกากบาทนั้นเกิดจากการมัดหมี่เก็บสีชาของเส้นไหม เอาไว้ไม่ให้เปลี่ยนสีเวลาย้อม เป็นการมัดทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืนที่ต้องพิถีพิถันในการมัดและการทอ เพื่อให้ลายที่เกิดขึ้นเป็นลายกากบาทหรือบวก ถ้ามัดหรือทอไม่ดี ผ้าที่ทอออกมาจะเกิดลายเขย่งเป็นตัวอักษรที่ (T) หรือตัวอักษรแอล (L) ในภาษาอังกฤษ

ผมรู้สึกเป็นห่วงเรื่องสถานการณ์ของผ้าทอมือของไทยในภูมิภาคต่าง ๆ ที่กำลังล้มหายตายจากไปกับกาลเวลาและความเจริญของโลกปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ผ้าทอมือเหล่านี้เปรียบเสมือนบุพการี หรือญาติผู้ใหญ่ของเรานั้นคนไทยทั้งชาติเลยก็ว่าได้ เป็นเกียรติประวัติที่แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมความเจริญของชาติเรามาแต่อดีตกาลได้เป็นอย่างดี อยากจะขอให้ทางจังหวัดทางอำเภอ ทางตำบล ทางหมู่บ้านทุกแห่งในประเทศไทย ช่วยกันเร่งรักษามรดกสิ่งทอเหล่านี้เอาไว้อย่างจริงจัง อยากขอให้ทางจังหวัด ทาง อบจ. ทาง อบต. ช่วยกันส่งเสริมให้ใช้ผ้าทอมือของท้องถิ่นของตนเอง อย่างน้อยก็เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ขออย่าให้ผ้าทอมือของถิ่นอื่น ๆ ต้องถึงแก่กลบปาวสาแหรกเช่นผ้าอัมพรของสุรินทร์อีก

1. ผู้เรียนคิดว่าอะไรคืออุปสรรคของสินค้าผ้าทอมือ

2. ผ้าทอมือมีจุดได้เปรียบกว่าผ้าทอจากโรงงานอย่างไร

3. หากผู้เรียนเป็นเจ้าของหน้าที่รัฐได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการสนับสนุนสินค้าผ้าทอมือ ผู้เรียนจะใช้วิธีการใดบ้าง

